

30. ԾՈՎՈՒ ԱԽԶԻԿ

Մեկ հարուստ մարթըմ կեղի, էնու տղղա կեղի, կը տա դըպ-
րոց՝ կարտան:

Յոթ տարի ուսում կառին: Մեծ տղղեն կը տաննա, կը գա
տուն: Կը գա տուն, կը տեսնա, օր էնոր խեր նկարըմ պիրեր ա,
զարկե պատ:

Էտոր հայրիկին կասա. - Էսա նկարին տեր ընծի պիտի պի-
րես:

Խեր կասա. - Էսա պատկերքի տեր չըմ գլիտի վո՞ն ա, իս
գյընիր եմ մեկ հարուստ թուջրից:

- Անկարելի ա, յա՛ն տ'երթաս պիրես, յա՛ն ես տ'երթամ էն
մարթու մոտ, որից տու գյըներ ես:

Խեր ի՛նչըխ օր կենա, չեղիր: Տղղեն կելնի, կերթա էն թուջրի
մոտ, օր խեր մոտեն նկար առեր էր:

Թուջրին կասա. - Էսպես նկար մ՝ ես տվե իմ խոր, Էսա
նկարի տեր ծի ցուց տուր:

Թուջար կասա. - Զավա՛կ, էսի նկար ա, ըՍտամբուլա են
ճամբան ծի:

Տղղային ինչքան օր կը համոզա, չեղիր, տղղեն կելի, կերթա:
Տղղեն կելի, կերթա ըՍտամբուլա թուջրի մոտ:

Կասա. - Էս նկարի տեր ծի ցուց տուր:

Կասա. - Զավա՛կ, էսի նկար ա, ես Էտոր տեր ո՛ր տեղեն քյե
ցուց տամ: Գամուչիք պերին ծախեցին, ես էլ առի:

- Էս կը խընտրիմ՝ էն գամուչիք ծի ցուց տաս:

- Գյընա՛, ֆըլան գամուչին խարցու, ես էնու մոտեն եմ առե:

Կերթա գամուչոց մոտ:

Կասա. - Գամուչի՞ք, ես կը խընտրիմ՝ էսա նկարի տեր ծի ցուց տաք:

Կասա. - Իզուր ա, քյե շանց տանք էլ, տու չըս կանա պիրի, քո՛ղ, գյընա՛ քու տուն:

Կասա. - Ես կը խնտրիմ՝ ծի ցուց տաք, թող ես չըկանամ:

Գամուչիքն էլ կասեն. - Մենք գացիք ծովու մեջ, գամին էրաց ֆըռթունա, տարավ էտա ծովու միջու կղզին: Գամին կանավ էնտեղ, մենք էլանք տուս, էնտեղ մեկ շենլիզըմ կեր: Էտ շենլիզի մեջ մեկ ախչիկըմ կեր, ըտ նկարն էն ախչիկե նկարն ա: Զուր տուռ պացիք, գացիք, ախչիկ կուրիսավ: Էլ չըգյիտցանք փառի՞ եր, ի՞նչ եր:

Տըղեն էլ էլավ, ճամբախ ինգավ, գյընաց:

Ճամբախ մեկ խալիվոր մարթ մ՝ էկավ հանեմ, ասավ. - Դա՛յ, տըղա՛, տու դի՞ր կերթաս:

Ասավ, թե. - Էսա նկարի տիրոջ հիտն տ՛երթամ:

Ասավ. - Էտա ճամխով օր տու կերթաս, կընգի դներու երկիր:

- Ապա ի՞նչըխ էնեմ, ո՞ր տեղվեր երթամ:

Ասաց. - Օր կերթաս, էտա ճամխի վըրեն երկու դև կը կովին: Ա՛ռ երկու տիկ գյինի, երկու տիկ էրաղի, երկու տիկ էլ խաց, միս, կերակուլ: Տար էն երկու դևի մոտ: Էն դներ էսա յոթ տարի կը կըռվին, գիրար չըհաղթած: Էտա գյինին ու միս տուր էն Սիվտակ դևուն, էտա խացն ու կերակուլ, էրաղին տուր Սև դևուն: Օր ուտին, էտ Սև դև կը սաթխոշնա, էտ Սիվտակ դև էնու կը հաղթա: Ինչ ուզես, քյե կը տա: Թե էն քյե ճանապարհըմ ցուց տա էտա նկարին:

Տըղեն առավ միսը, կերակուլ, գյինին ու էրաղին, տարավ դներուն: Միս ու գյինին էտուր Սիվտակ դևուն, էրաղին ու կերակուլներ էտուր Սև դևուն: Սև դև սաթխոշցավ, Սիվտակ դև Սև դևուն հաղթեց:

Սիվտակ դևն ասաց. - Դե՛, տըղա՛, ուզա՛, քու ուզած տամ:

Տըղեն էլ նկար ցուց իտուր, ասաց. - Էսա նկարի տեր կուգեմ:

Ասավ. - Գընա՛, իմ քուր գի վըր ճամխին, էնոր ծըծվեր թալե վըր թիվերուն: Դետուց գյընա՛, իմ քուրոջ ծըծեր ծըծա:

Տըղեն էլ գըննաց, էնոր քուր նըստեր էր վեր ճամխին, ծըծեր թալեր էր վեր թիվերուն: Պըտուկ ամալ պերան, ծըծեց:

Ասավ. - Խողածին, տու ըստե՞ղ: Խավքյն էնոր թևով, օցն էնոր պողտով չըր էկեր էր ըստեղ, տու ի՞նչըխ ես էկեր ըստա:

Ասավ. - Իմ կըսմաթ էկեր ա ըստա:

- Աղեկ,- ասաց,- իմ ատամ կը ցավի, ես քու վիզ քաշեմ, քու արնով իմ ատամ դադիմ:

Ասավ. - Չէ՛, քուրիկ, ես եկեր եմ քյե ակընջկըլն տալու:

- Դե՛, շո՛տ ասա, քանի քու վիզ չըմ քաշեր:

Ասավ, թե. - Իմ ակընջկըլեն էն ա, օր քու ախպեր Սիվտակ դև Սև դևուն հաղթեց:

Ասաց. - Քու ակընջկըլեն հընդունակ ա: Նստի իրիք օր: Նորեն ի՞նչ կուզիս, քյե կը տամ, գըննա:

Նստավ, խաց կերավ: Իրիք օր մնաց: Սիվտակ դև էկավ:

Սիվտակ դև քուրոչ ասաց. - Էսա մարթն ի՞նչ օր կուզա, տո՛ւր:

Քուր ասավ. - Էսա իրիք օր էկեր ըստեղ, դըհա պա՛մ չուզեր:

Ասավ. - Դե՛, տըղա՛, քու ուզած ուզա:

Ասավ. - Իմ ուզած էսա նկարի տերն ա, ծի ցուց տաքյ:

Ասավ. - Ես չեմ գլիտի, զըննա իմ ճյոչ քուրոչ մոտ, գի վըր ճամխին, էնի քյե ցուց կը տա:

Սիվտակ դևն ասաց քուրոչ. - Ապա էսա տըղին մեկ նըվերըմ չըկա՞, տաս, ծի էնչափ աղեկութեն էրեր, գլինի, միս էտուր:

Ասավ. - Պա՛մ չըկա: Հերեկ ես գանցի ծովափ, էն ծովու միչու ախչըկներ սուլեր խագած, տըվին վըր ծովուն, էկան, կը խաղին: Ես գանցի՝ փախան, ըն մեկի սուլեր առեր, էկեր եմ: Էնու սուլեր մե հարմար չի գա, տամ էնոր:

Սուլեր իտուր, ասաց. - Օր կերթաս՝ իմ քուր գի վըր ճամխին ա, էման ծըծեր թալե թիվերուն, հետևանց գըննա՛, ծըծա՛:

Գըննաց, տեսավ՝ քուր նըստեր էր, ծըծեր վըր թևերուն: Գըննաց հետևանց, դևու ծըծեր ծըծեց:

Դև ասաց. - Տու վո՞ն ես, էկեր ես ըստա: Խավքյն էնոր թևով, օցն էնոր պողտով չըկանա գա ըստա, տու ի՞նչըխ ես էկեր:

Ասավ. - Լա՛վ, էսա յոթ տարի ա՝ իմ ախպեր կըռիվ կենա, քյե կանիմ խորված, կը ճամխեմ էնոր:

Ասավ. - Չէ՛, ես իկեր եմ, քյե ակընջկըլն Կը տամ:

Ասավ. - Դե՛, շո՛տ ասա, քանի չըմ մոռներ:

Ասավ. - Իմ ակընջկըլեն էն ա՛ քու ախպեր Սև դևուն հանդ-
քեց:

Ասավ. - Քու ակընջկըլեն հընդունակ ա: Նըստի էրկու-իրիք
օր, խաց կե, նորեն ի՛նչ կուզես, ուզա՛:

Խաց կերան, իրիք օր նստավ, նոր Սիվտակ դևն էկավ:

Դև ասավ. - Էսա տըղին ճանապարհի չը՛ս տըրեր: Պա՛ մ՛
չուզե՛ր:

Ասավ. - Չէ՛, էսա իրիք օր ա իկեր ա ըստեղ, պա՛ մ՛ չուզեր
ա, նոր տ՛ուզա:

Ասավ. - Տըղա՛, ուզա քու ուզածն:

Ասավ. - Իմ ուզածն էն ա՛ էսա նկարի տեր ծի ցուց տաս:

Ասաց. - Էտի գյընն Իմ մոր մոտ, Իմ մեր քյե ցուց տա, Իմ
գոռո չի:

Տըղեն էլավ ճանապարհի, դև ասաց էնու քուրդ. - Ապա
նըվեր, պա՛մ չըկա՞, տաս էսա մարթուն, ծի շատ լավութեն ա էրի:
Միս, գյինի էտուր ծի, կերա, Սև դևուն հանդքեցի:

Ասավ. - Ի՛նչ տամ, հերեկ ես գացի ծովափ, փահրիք ընտեղ
Կը լողկընեն: Փախան, էն մեկի գյըլխանոց առեր եմ, էկեր եմ:

- Լավ ա, տուր էնոր:

Էտուր տըղին, տըղեն էլ առավ ըզգյըլխանոց ու էլավ
ճանապարհի:

Դևի քուր ասաց. - Մոհլով քյելա, քյե պա՛ մ՛ասեն: Օր կեր-
թաս, Իմ մեր նըստեր ա վըր ճամխին, էնու մազեր կը սանտըրա:
Էնու հըմեն մեկ մազ խընծ կարպետըմ կա: Օր էրթաս էնտեղ, հա-
մա շոտեն ասա՛ քյե մուժդա եմ պերեր: Չէլնի քյե շոշոտ ճըղ-
ճըղա:

Տըղեն էլ գյըննաց, տեսավ մեր նըստի՝ խընծ ճոյ կոնըմ կա:
Մազեր էնպես քալեր վըր թևերուն, հըմեն մազ խընծ կարպետըմ:

Տղեն էլ գյըննաց, օր տեսավ, ասաց. - Մայրի՛կ, քյե մուժդե
մ՛եմ պերեր:

Ասաց. - Դե՛ շոտ ասա, քու մուժդեն ի՛նչ ա, թե չէ՛ քյե կերա:

Ասաց. - Իմ մուժդեն էն ա, քու լաճ՝ Սիվտակ դև, հանդքեց
ըզՍև դեվ:

Ասաց. - Արի՛ նստի:

Գլըննաց, նըստավ դևու կըշտին:

Դևն ասաց. - Դե՛, ուզա՛ քու ուզած: Խա՛ց կեր, քա՛նի մ'օր կա՛ց, նոր քու ուզածն տամ, գլըննա՛:

Խաց կերավ, իրիք օր մնաց, նոր Սիվտակ դև էկավ:

Դևն էկավ, ասաց. - Մայրի՛կ, էսա տըղին հեջ նըվեր, պա՛մ չը՛ս տըվեր, քյենն պա՛մ չուզե՛ր:

Ասավ. - Իկեր ա, չում մըկա չուզեր, նորեն տ'ուզա:

Ասաց. - Դե, տըղա՛, ուզածդ ուզա:

Ասաց. - Էսա նկարի տեր ծի ցուց տաս:

Ասաց. - Էտա նկարի տեր գի ծովու կղզու մեջն ա: Էտի փա՛րհներու թա՛գավորի ախչիկն ա: Օր տու էկար, իմ ախչըկներ հեջ քյե նըվեր չըտըվի՛ն:

- Տըվեր են: Էն մեկ ախչիկ ջուխտըմ սու ա տըվեր, էն մեկ էլ ախչիկն էլ գլըխանոցըմ տըվե:

Ասաց. - Տու, տեսնամ ի՞նչ չըխ են:

Էխան էտուր: Իշկեց:

Ասաց. - Տըղա՛, էսա սու օր խագյիս, տաս վըր ծովուն, չըս խըթվեր ծովու մեջ՝ ինչըխ գյետին քյելես, ընցկուն վըր ծովուն քյելես, կերթաս: Էտ գլըխանոցն էլ օր տընես, որտեղ էրթաս, քյե չըն տեսնար: Տու կերթաս, էտ սուլեր կը խագյիս, կը տաս վըր ծովուն, էտա գլըխարկն էլ կը տընես, օր մարթ քյե չըտեսնա: Ա՛ն էնա սանտըրն էլ խը քյե, առ էնա առծըլին էլ խըն քյե: Եփ օր կերթաս, ծովու կղզու մեջ շենլիգլըմ կա, էդ ախչիկ գի էտա շենլըգյի մեջ: Էդ ախչըկեն էլ չորս խատ խալայեղ կա հառեծ: Էն ախչիկն էլ տղայի՛մ խետ նշանվեր, ա՛մա տել չըփսակվեր ա: Իմ մատնիկն էլ տամ խընթ քյե. եփ օր տաճմաս, պե՛ր, տու ծի, չըտանիս խընդ քյե:

Դիր Սիվտակ դև ասաց. - Տըղա՛, տու կերթաս, ա՛ն իմ էնա մագեր, եփ օր նեղ ընգիս, կը տաս կրակ, ես քյե կը խասիմ:

Տըղեն էլ տաճցավ, դևու մոր ասաց. - Մայրի՛կ, էնա սանտըր ինչի՞ խամար ա:

Ասաց. - Էն սանտըր, եփ օր կերթաս, էն ախչիկ կը պերես, հիմնան, ընգեն քու հիտև, սանտըր հիտուց թալիս, կեղի մեծ պըրակըմ մըջ քյե, մըջ քու տուշման, էլ քյե չըն տեսի:

Ասաց. - Էն առծըլին ի՞նչ տ'ենեմ:

Ասավ. - Եթե օր պըրակից պըռօեն, գան քու հետև, առօղիւն օր քալիս քու հետևեն, գետին ամբողջ կէղի խանչալ, քուր, սուր պան: Էնոնք օր գան, էնոնց օտքեր կարղնի, չըն կանա քե խասի: Դե գընա: Ախչիկ կը տեսիս:

Տըղեն էլ գընաց: Սուր խագավ, էտուր վըր ծովուն:

Դևու մեր կանչեց. - Կանի՛, քե մատնիկն էլ ցուց տամ:

Տըղեն տանցավ, էկավ:

Ասաց. - Տըղա՛, էտա մատնիկե մարիֆաթն էն ա, եփ օր կեր-թաս էն տեղ, ախչիկ կը տեսնիս, էտ ախչիկ քե չըսիրա: Համա եփ էսա մատնիկ շանց տաս, քե կուգա:

Տըղեն սուր խագավ ու էտուր վըր ծովուն, գընաց:

Տըղեն գընաց կղզու մեջ, տեսավ օր շենլիգըմ կա էն տեղ: Փանջըրեք վեր վեր իշկեց, տեսավ օր էնու նկարի տեր գա տան մեջ:

Էն գըլխանոց իտիր գըլխիս, մըտավ տան մեջ: Եփ օր կերակուլ պերին էն ախչըկեն, էնու չորս խալայեղներն էլ նստած խընդ ախչըկան, կուտեն: Լաճն էլ նստավ, չանախի ըն մեկ կողմեն էլ ինք կուտա:

Էտ ախչիկ և էտ խալայեղքեր գարմացան՝ էսա կերակուլ վո՞ն ա կուտա, մընք չընք տեսնար:

Ախչիկն էտոր խալայեղներուն ասավ. - Եսի ի՞նչ պան ա, կերակուլ կուտեն, մընք չընք հիմնա:

Մընաց էն մյուս օր, գինա էնպես: Ախչիկն քույար էտուր ուր նշանածին. «Չէղի՞» թե տաւ աներևութ թուղ տըրած ես, կը գան խըն մե, խաց կուտիս, մընք չընք տեսներ»:

Նշանած էլավ, էկավ տուն:

Նշանած ասաց ախչըկեն. - Ես չեմ էտ պան էրող, էնի ի՞նչ պան ա՞ տաւ կասիս:

Էն էլ մընաց էնտեղ: Էն օր էլ խաց կերան միասին:

Տեսան, օր գինա մեկըմ ծածուկ էկեր, խաց կուտա:

Նշանածն էլ գարմացավ:

Ասաց. - Շատ կարելի է, օր տաւ ծի չըս սիրեր, ուրիշ յար մ՝ ես պըռնե, կը գա ըստեղ՝ մը քե:

Ախչիկ ասաց. - Չէ՛, ես խաբար չեմ էտա պանից:

Տըղեն էլավ, հըռըկավ, էլավ, գընաց ախչըկե մոտեն:

Էտա ախչիկն էլ ասավ. - Խացի՛ կերող, տաւ, քաւ Աստված, տաւ վո՞ն ես, ի՞նչ ես, տաւ քի՞նս ես, տաւ քյե շանց տաս:

Տըղեն ծեն էտուր, ասաց. - Քաւ խալայեղներ խան տաւս, ես խըն քյե գըրուցեմ:

Խալայեղներ մըլեց տաւս:

Խալայեղներ էլան, գանցին մըտ ախչիկա նշանած, օր պատմեն թե՛ խացի կերող ծեն էտու ախչիկեն:

Տըղեն էնոր գըլխանոց տակ առավ, էլավ հերևան, նըստավ, կը խոսա:

Ախչիկ ասաց. - Տաւ քի՞նս ես, հիսա՞ն ես, ասա՛ տաւ ընչի՞ ես էկած: Տաւ ի՞նչ ես դըրեր քաւ գըլխիս, օր ես չըտեսներ քյե:

Ասավ. - Էտա մը խառցըներ, ես քաւ խետ գործ ունիմ:

- Ասա՛, ի՞նչ ա քաւ գործ:

Ասավ. - Իմ խեր ծի էտուր դըպրոց: Յոթ տարի դըպրոց մնացի: Էկա տուն, էսա քաւ նկար տեսա մըր տան մեջ, ես էլ քաւ սիրուն էլեր, էկեր եմ քյե կընդընելու:

Ասավ. - Տաւ հիսան ես, ես փարի եմ, ի՞նչըխ կեղի:

Ասաց. - Էղի՛, չեղի՛, տաւ ծի ուզես, չուզես, գա ես իկեր եմ հիտիվ քե:

Ասավ. - Չեղի՛ր, ծի նշանած ան, արի իմ ծառեքըյներուց մեկ տամ քյե:

Ասաց. - Չեղի՛ր, ես քյե կուզեմ, հուրիշ օր լուս էղնի, չըմ ուզիր:

Ասաց. - Ես քյե չըմ սիրե, էլի՛, գըլնա՛, քանի փարիք չեկած. քե կը սպանեն:

Տըղեն էլավ, տ՛երթեր տաւ պաններ, միտ ընգավ մատնիկ, էխան, ընցուց մատ:

Տանցավ ախչիկեն, ասաց. - Տաւ ընչի՞ ծի չըս սիրեր:

Մատնիկ շանց խոտ:

Եփ օր մատնիկ շանց էտուր, ախչիկ ասաց. - Տըղա՛, տանցիր արի, մ՛երթա:

Տըղեն տանցավ: Տըղեն ու ախչիկ ծեռ թանկցին հիրարու, նըստան էն տեղ: Էնքան, օր տըղեն ախչիկեն կը սիրեր, իրեքը Էնքան էլ ախչիկ տըղին սիրեց:

Ախչիկ տըղային ասաց. - Ես փարի, տաւ հիսան, ինչպե՞ս պիտի իրարու խետ ապըրվինք:

- Ես հարուստի տղա եմ, քյե կառնիմ, կերթամ մեր երկիր, իրարու խեղ կապը վիհնայ:

- Եսա ծովն ի՞նչ լիս տ'ընցընիս, երթանք:

Տղեն ասաց. - Ես ունեմ ընցկուն սուեր, օր կը խագյիմ, կը տամ վըր ծովուն, չըմ խըթվեր մըջ ծովուն:

Տղեն ասավ. - Ապա տու ի՞նչ լիս տը գաս, եսա ծով ընցնիս:

Ախչիկ ասավ. - Իմ խանգիստ ա. ես էլ կէլնիմ եղվընիկըմ, թըռիմ վեր քու քներուն, երթանք, իմ խանգիստ ա:

Էլան, էկան, ախչիկն էղավ եղվընիկըմ, թըռավ տղի քներուն, տղեն իտու վըր ծովուն, էկան:

Հէկան, ծով ընցան: Տել չէր խասած դևի մոր մոտ, մեկ էլ եմ ախչիկն նշանած առավ ուր հինգըրներ, ընգավ հետևեն: Էկան, էնոնց մոտեցան: Տղեն մտածեց, ուր առծըլիմ հետևուն էթալ: Սար, քար էղավ խանչալ, թուր: Էտոնք էկան, տըվիմ վերեն, ուրենց օտներ կըտըրվավ, արուն էտու վըր օտներուն: Չուժ էնոնք էտա թըրերուց, խանչըլներուց պըռծան, տղեն ու ախչիկ սահաթի՛մ ճամբախ գատացան:

Մեկ էլ տղեն տեսնա, օր ընգած ան, հետևեն կը գան:

Էկան, մոտիխըսցան տղիին: Տղեն էթալ սանտըր, տանցավ մեկ մե՛նե՛ծ պըրակըմ: Էնոնք ընգան պըրակի մեջ: Տղեն ու ախչիկ շատ հեռըցան:

Մեկ էլ տեսնա օր չէ՛ Էտ մարթեր գինա պըրակի միճուց էլան, էկան: Էկան, մոտեցան, տղեն Սիվտակ դևու մազ ծոցեն էխան, էտուր կրակ, Սիվտակ դև էկավ, խասավ:

Ասավ. - Տղա՛, ի՞նչ էղավ քյե, ի՞նչ նեղ վիճակի մեջ ես ինգե:

Ասավ. - Ես գյընացի, նկարի տեր պերի, ախչիկն նշանվեր ա, նշանածն ընգե մեր հետև, չընք կանա ազատվի ծեռնեն:

Դև հառե՛մ պըռնեց, ըսկըսեց կովել խեղքեր: Էն էլ առավ ախչիկ, էկան դևու մոր մոտ:

Դևու մեր ասավ. - Տղա՛, քու ուզած պերի՞ր:

Ասաց. - Պերի, մայրի՛կ, գհ իմ խետն ա:

Ասավ. - Ապա իմ տղեն ի՞նչ էղավ, օր էկավ ծըր հառե՛մ:

Ասավ. - Եսա ախչիկն նշանածի խեղ կը կըռվիս:

Ասավ. - Հա՛յ, տղա՛, տու իմ տղեն կըռվուց մազատեցիր, տարար թողիր կըռվու՛մ մեջ մ՛ էլ: Պըռվավ՝ պըռվավ, ես կարող

եմ իմ տղղեն ազատեմ էն տեղեն, ընոնք փարի են: ՏԻւ կերթաս, տղղա՛, իմ մատնիկ տո՛ւ, տԻւ գլընա՛:

Տղղեն ասավ. - Չէ՛, մատնիկ օր տամ, վախենամ իմ կնիկ գինա՛ ծի թողնի, էրթա՛:

Ասավ. - Չէ՛, էնոնք փարի են, օր մի անգամ էնոր խոսք էտուր, էլ երբեք չ'երթար:

Մատնիկ էտուր դևու մոր, առավ ուր կնիկ, էկավ:

Շատ էկավ, քիչ էկավ, էկավ խասավ ուր խոր քնդաք:

Ախչիկ ասավ. - Տղղա՛, թե ես էսպես ախչըկի կըլըղով էրթամ, իմ լուս տը տա էսա քնդաք, կարելի է օր հուլըյմաթ ըլնի, ծի քու ծեռնեն առնի:

Ասավ. - Ինչպես կուզես, էնպես էրթանք:

Ասավ. - Ես կեղիմ եղվընիկըմ, տԻւ էլ էտա աներուք գլըխանոց տիր քու գլըլիխ, ես կը թառիմ քու թիվին, կերթանք:

Էն էլ աներուք գլըխանոց խտիր, գանցին տուև: Տեսավ, օր էնու խեր մառախից խիվընցե, պառկեր էնոր նըվընի մեչ:

Տղղեն ախչըկեն ասավ. - Իմ խեր էսպես խիվընցեր ա, ի՞նչ էնենք:

Ասավ. - Ես թերուըմ կը քաշեմ իմ թևից, տԻւ թաթխա՛ ճրոււ մեչ, թոխ տան ըն ճուր, քյո խեր խըմա:

Էն էլ թերու քաշեց, էտուր տղղին: Տղղեն էլ աներուք գլըխանոց գԻ գլըլիխ: Եփ օր ինոր խեր ճուր կուզա, տղղեն թերու կը թաթխա ճրոււ մեչ, ծառեք էտա ճուր կուտան, խեր կը խըմա:

Խեր կը ժըրի:

Ախչիկ տղղին կասա. - Ինչպե՞ս տ՛ էնինք, օր մենք ըստեղ անքանա՛ եղինք:

Տղղեն ասավ. - ՏԻւ գլիտիս, քու գլիտցած էրա:

Ախչիկ ասավ. - Նամակըմ գլըրա՛, ասա՛ հայրիկ, շնապաթ օր մենք տը գանք քե տեսնըվինք՝ ես ու իմ նշանած:

Տղղեն էլ նամակ կը գլըրա. - Հայրիկ, ես գլընացի, իմ նկարի տեր կընդա, պերի:

Տղղեն կառնի նամակ, կը տընա խոր տեղաց վերեն: Խեր օր նամակ կառնի, կարտա, կը գարմանա:

Էն մյուս ախպիր կը կանչա, կասա. - Տղղա՛, արի տեսնանք էսի ի՞նչ նամակ ա, քու ախպոր նամա՞կն ա, էսի ո՞ն էպեր:

Ախպեր կը գա, նամակ կը կարտա: Նամակի մեջ գլորված էր, թե՛ հայրիկ, տու հիմանա՝ իմ նշանած առեր եմ, կը գամ, շնայանք օր քն խուր իմ:

Ախպերն էլ կը զարմանա, թե ես նամակ ո՞ն ա ուղարկեր ըստեղ:

- Երանի թե իմ տղեն անգամ մ' էլ գյեր, ես տեսներ, թղխ ես մեռներ:

Ախպերն էլ ասաց. - Հայրիկ, չում շնայանք օր աչկենք, խենք ինչպե՞ս տ' էղի՝ սուք ա, աղորթ ա:

Չում շնայանք օր էնոնք ըսպասեցին, տղեն էլ գի էնտեղ ականջ կենա, քայց չըն տեսնա:

Տղեն գլոնաց ախչըկե մոտ, ասավ. - Ինչպե՞ս էնենք, իմ խեր, իմ ախպեր նամակ կարտացին, շատ ուրախցան, համա՛ կասին, թե՛ չընի՞ սուք էղի:

Ախչիկն էլ ասավ. - Շնայանք օր հիրիկուն կերթանք:

Էտ վաճառական էլ ուր ծառաներուն կը պատվիրա՝ հազըր կացեք:

Էտոնք էլ հազըր կը մընան, կը տեսնան հիրիկուն, օր մեկ մարթըմ, մեկ կինըմ գի էնտեխեն էկան, լիս մ'էլ գի էտոնց հառեճեն կը գա:

Ծառեք մեկ մաս կերթան հառեճ, մեկ մաս կը գան խոր ակընջըլն կը տան, թե՛ էսպես պա մ'էկավ:

Խերն էլ կէնի, ուր տղերքներով կերթա հառեճ, էն էլ կը տեսնա, օր լիս տղվեր ա ճանապարհին, կը գան էն կողմեն:

Կերթան, կը խասին, կը ճանչընան, թե ուր տղեն ա:

Տղեն, խարս խոր ծեռ կը խամբուրեն, խեր էնոնց կը խամբուրա, կառնի, կը գա տան մեջ:

Էկան տան մեջ, տեսան ախչըկեց լիս կէնի, էտա ծառեք չըն կանա իշկի, լիսուց ամոթ կենին, ետ կը տանման:

Խերն, էնոնք նըստան, զըրուցեցին, խաց կերան, զըրուցեցին:

Խերն էլավ, վեց օր, վեց գյիշեր խարսնիս էրաց:

Էտա ախչըկա լիս փանջարեք վեր կը տա քաղըյին: Էտ քաղըյի փաշեն ուղարկեց թե՛ ես ի՞նչ լիս ա՝ քաղաք իըմեն լիսցուցի:

Ճամխեց, գացին խառընեցին:

Վաճառական ասաց. - Մեր տուն պա՛մ չըկա:

Տանոցան, գանցին, ասին թե՛ վաճառական կասա՛ իմ տուն պա՛մ չըկա:

Փաշեն ասաց. - Էն ի՞նչ սուքասան մարթ ա: Զե՛ գո մենքյ աչքնով կը տեսնենքյ:

Էկան, վաճառական տարան:

Փաշեն վաճառականին խարցնեց, թե՛ էսա ի՞նչ լիւս ա քու տան մեջ:

Ասաց. - Փաշա՛, իմ տուն հեջ պա՛մ չըկա: Մենակ ես իմ տըղեն եմ փսակե:

Փաշեն ասաց. - Շա՛տ լավ, տաւ գյընա՛, ես կը գամ, կաչքեմ:

Մարթն էլ էկավ տուն, ասավ. - Փաշեն ծի կանչեց, էսպես խառցըմ ծենե երաց:

Տըղեն էլ ասավ. - Շա՛տ լավ, ես իմ կընգան խառցընեմ:

Տըղեն կընգան խառցուց, թե. - Փաշեն էսպես ասեր ա իմ խոր, ինոր ի՞նչ պատասխան տանքյ:

Կնիկն էլ ասաց. - Թը գա, տեսնի, տաննա, էրթա:

Մընաց հիրիկվան: Վուլին առավ էնոր ընգերներ, էկավ: Էկավ, տաւ տըփեց, տաւ պանցին:

Էկան ներս, եփ օր փաշեն էտա կընգան տեսնավ, խելքյ գյըլխուց գյընաց, ո՛չ կարցավ զըրուցեր, ո՛չ էրթալ, ո՛չ գալ: Շաշմիշ էղավ, կայնավ ընտեղ:

Փաշի ընգերներ ծեռքեր պըռնեցին, խանին տաւս, տարան ուր տուն:

Քիչ մընաց, փաշի խելքյ էկավ վերեն:

Էտոր ընգերներ խառցընեցին. - Փաշա՛, տաւ քու խելքյ ընչի՞ թըռուցիր:

Փաշեն ուր ընգերներուց կը խառցընա. - Էն ի՞նչ տեսակ իսան էր, փառի՞ էր, իմ խելքյ իմ գյըլխուց գյընաց, ես չըմ գլխունա՛ ի՞նչ էլավ:

Ընգերներ ասին. - Մենքյ էլ չիմացանք՝ էտի ի՞նչ էր:

Վուլին էլավ, թելըռաֆ մուղարկեց թագավորին, թե էսպես խրեղեն կին պիրած ա ֆլան վաճառականի տըղան, լիւս կը տա քանքյին:

Թագավորն էլ էլավ, ճամխեց. - Էտա ախչիկ կառեքյ, կը ճամխեքյ ծի:

Վոլին ճամխեց թուշրի մոտ, ասաց. - Թագավոր քու խարս ուզեր ա:

Թուշար ասաց. - Իմ տղղին ասեմ, նորեն ծե պատասխան տամ:

Տղղին կասա. - Ձավակս, թագավոր քու կին ուզեր ա, ի՞նչ կասես:

Տղղեն ասավ. - Ես իմ ընդամիքին կը խառցընեմ, քե պատասխան կը տամ:

Էկավ, կընգան ասաց. - Թագավոր քե ուզեր ա, ի՞նչ պատասխան տանք:

Ասավ. - Գյընա՛, ասա՛ վոլուն, վով ի գացող, թը՛ գա:

Տղղեն խոր պատմեց, խերն էլ գյընաց, վոլուն ասաց:

Վոլին էլ մարթեր ճամխեց, թե՛ գացե՛ք, առե՛ք, պիրե՛ք:

Մարթեր գացին, տուռ պացին, էտոնց խելք գյըլխուց գյընաց, էան հայվընի կայդա, չըկարողացան պա՛ մ'ասեն:

Գյընացին վոլին մոտ, ասին. - Մեր խելք մեր գյըլխուց գյընաց, չըկարցանք պերենք:

Վոլին էլ կասա. - Ապա թագավորի պատասխան ի՞նչ տանք:

Կէլնի, թագավորուն ջույաք կենա. - Մեր խելք մեր գյըլխուց կիյա, չընք կանա իրիշկա են կընգան հիրես:

Թագավոր կասա. - Օր էտպես ա, էտոր մարթ թող առի՛, գա՛:

Ճամխին թուշրին, թե՛ էտպես ա թագավոր հրաման արեր, թե՛ քու լաճ թ՛ առնի ուր կնիկ, գա:

Վաճառական էլ կը գա, լաճուն կը պատմա թագավորու հրաման:

Լաճն էլ կասա. - Շա՛տ լավ, մենք կերթանք:

Տղղեն կընգան կասա. - Թագավոր մե ուզեր ա, էրթանք, խենք՝ ի՞նչ տ'ենա, քե ծըզնից տ'առին, չառին:

Խարսն էլ ասաց. - Վոլուն ասա՛ մենք ոտնով չընք կանա էրթա, մե փայթոն թղ ուղարկա:

Վոլին փայթոն կուղարկա, կը նըստին փայթոն մեչ, կերթան թագավորի սարի հանեճ:

Թագավոր մեկ սենյակը՛ պատրաստե:

Էտոնք օր կերթան, լուս կը տա թագավորի սարի վըրեն:

Կէրթան, կը նըստին սենյակի մէջ: Էն տեղն էլ վո՞ն օր կէրթա տեսութեն, խելքը գըլխուց կէրթա՞, կը տառնան հայվընի տեսակ:

Թագա՛վորն էլ ուր վոգիրներ կը կանչա. - Էկե՛ք, խենքը՝ ի՞նչ էնենք, չընք կարող էրթա տեսության:

Վոգիրներ էկան, քագա՛վոր ուր վոգիրներ ճամխեց, ասաց. - Գացե՛ք, խենքը՝ տուք էլ ընպե՞ս եք, ծեր խելք էլ տ'էրթա՞ ծըր գըլխուց:

Վոգիրներ գացին, ինոնց խելքըն էլ գըլնաց, էլան, անասունի տեսակ տանցան:

Վոգիրներ ասին. - Էսա ախչիկ էն տըղին ա կըսմաք, Աստ-վածութեն էնպես ա հրաման էրե:

Թագա՛վորն էլ ասաց. - Թըղ մընան իմ սարեն, իմ տընից ապըրվեն, թը լիս տա վըր մեր քաղքին:

Քանի՛մ ժամանակ էնտեղ կապըրվին, տըղեն ախչըկեն կա-սա. - Ի՞նչըխ էնենք՝ էս տեղեն էրթանք:

Ախչիկն էլ տըղին կասա. - Ախըր չէ՞ քու խետ աներևութ գըլխանոց կա, թուխթըմ գըլրա՛, գըլրա՛՝ թըխ մեզ ճամխի. գըլխանոց տի՛ր գըլլիխտ, տա՛ր, էն թուխթ էնոր սենյակի պատ գա՛ր:

Թուխթ կը գըլրա, կը տանի գանա պատ, քագա՛վոր կը կար-տա, կը գաճմանա, թե՛ էսա թուխթ վո՞ր էպեր, մարթ չըմտավ իմ հողեն:

Թագա՛վոր ուր նհրաթգեներուն կը խառցընա, թե՛ էսա թուխթ վո՞ն իպեր, չըտեսա:

Կարակոլներ կասեն, թե՛ մենք մարթ չընք տեսեր ա:

Թագա՛վոր կը մըտածա, կասա. - Էսոնց թողնեն էրթան, իմ գըլլիխն էլ մեկ օյին չըխաղան:

Թագա՛վոր կը պիրի, էտոնց կը խալաթի, կը ճամխա, կէրթան ուրենց հայրենիք:

Կը գան ուրենց հայրենիք, էտ տեղ քանի՛մ ժամանակ կա-պըրվեն, փարին չուգեր էն տեղ մընա, իրկան կասա. - Արի՛, էր-թանք մեր երկիր:

Ըգտըղեն կը համոզա, կառնի, կէրթա ուր երկիր:

Ինոնք կը խասնին ուրենց մըրագին, տիւն էլ՝ քիւն: